



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

Strategjia Nacionale e Sigurisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut

2024-2029



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

Përmbajtja:

| | |
|--|--------|
| Hyrje | f.3 |
| I - Realizimi i interesave të sigurisë nacionale të Republikës së Maqedonisë së Veriut | fq. 5 |
| II - Vlerësimi i mjedisit të sigurisë | f.6 |
| III - Qëllimet kryesore të politikës në mbështetje të interesave të sigurisë nacionale | fq.18 |
| IV. Menaxhimi i sigurisë nacionale | fq. 35 |
| Indeksi i shkurtesave | f.37 |



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

Bazuar në nenin 17 paragrafi 1 pika 8) të Ligjit të mbrojtjes (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” nr. 42/01, 5/03, 58/06, 110/08, 51/11, 151/11 dhe 215/ 15 dhe “Gazeta Zyrtare e Republika e Maqedonisë së Veriut” nr. 42/20), Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut, në seancën e mbajtur më 14.05.2024, miratoi:

Strategjinë Nacionale të Sigurisë

HYRJE

Siguria nacionale e shtetit, mbrojtja e pavarësisë, sovraniteti, rregullimi kushtetues, të drejtat dhe liritë themelore të njeriut dhe qytetarëve janë shtyllat mbi të cilat mbështetet rregullimi kushtetues i Republikës së Maqedonisë së Veriut. Një mjedis i sigurt dhe i qëndrueshëm mundëson funksionimin e rendit tonë kushtetues demokratik, mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të njeriut, rritje të qëndrueshme ekonomike, një shoqëri funksionale multietnike dhe është një mundësi për qytetarët tanë që të arrijnë potencialin e tyre personal.

Republika e Maqedonisë së Veriut është një demokraci liberale multietnike që është faktor për sigurinë në rajon. Si një anëtare e përkushtuar dhe e besueshme e Aleancës Veriatlantike (NATO) dhe një anëtare e ardhshme e Bashkimit Evropian (BE), pranon plotësisht detyrimet dhe përgjegjësitë e integritit euroatlantik dhe evropian dhe është e përkushtuar në rrugën që siguron një dhe të ardhme të lirë dhe të begatë për popullin e saj. Obligimi i Republikës së Maqedonisë së Veriut është që të mbrojë qytetarët e saj, vlerat e saj, qeverisjen nacionale dhe rendin ndërkombëtar bazuar në të drejtën



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

ndërkombëtare dhe legjislacionin vendor, nga të cilat varen liria, demokracia dhe përparimi.

Agresioni ushtarak rus kundër Ukrainës, i ndjekur nga proceset e ndryshuara gjeopolitike, është një faktor që përkeqëson sigurinë jo vetëm në Evropë, por edhe në nivel global. Një situatë e tillë shkakton kriza dytësore në sektorin e energjisë, transportit, rritjes së inflacionit, ndërprerjes së flukseve industriale në prodhimin dhe furnizimin me energji dhe produkte të tjera. Ekziston një rrezik i caktuar i zgjerimit të luftës në Ukrainë dhe/ose një përshkallëzimi i intensitetit të veprimeve ushtarake. Teknologjitë me përdorim të dyfishtë, të cilat janë lehtë të disponueshme në treg, po fitojnë gjithashtu në intensitet.

Bota po përballlet me një konvergjencë të kërcënimeve ndërkombëtare dhe paqëndrueshmëri të paprecedentë, pas agresionit të paprovokuar ushtarak të Rusisë kundër Ukrainës. Paqja në komunitetin euroatlantik është e trazuar nga lufta konvencionale. Federata Ruse (RF) shkelin normat dhe parimet që kontribuon për një rend sigurie të qëndrueshme dhe të parashikueshme evropiane. Federata Ruse është kërcënimi më i rëndësishëm dhe më i drejtpërdrejtë ushtarak për sigurinë e aleatëve dhe për paqen dhe stabilitetin në zonën euroatlantike. Terrorizmi, në të gjitha format dhe manifestimet e tij, është kërcënimi asimetric më i drejtpërdrejtë për sigurinë e qytetarëve tanë dhe për paqen dhe prosperitetin ndërkombëtar. Jo stabiliteti në Lindjen e Mesme, si dhe ndryshimi i pamjes së sigurisë në vendet e Afrikës Veriore dhe Sub-Sahariane, krijojnë sfida shtesë për sigurinë dhe stabilitetin, duke përfshirë flukset ekonomike dhe tregtare. Kërcënimet me të cilat ballafaqohemi janë globale dhe të ndërlydhura. Në planin e brendshëm, lufta kundër korrupsionit, krimit të organizuar dhe sundimit të së drejtës mbeten prioritet. Çdo vonesë në drejtim të avancimit të mekanizmave për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar do të dëmtojë sigurinë dhe funksionimin e shtetit.

Si shtet anëtar i NATO-s, Maqedonia e Veriut ka për obligim të ndërtojë një sistem bashkëkohor të sigurisë, i cili do të jetë i gatshëm të reagojë në mënyrë parandaluese dhe të përshtatshme ndaj kërcënimeve, sfidave dhe rreziqeve të sigurisë në nivel nacional dhe rajonal, por edhe në nivel ndërkombëtar dhe global. Neni 3 i Kartës Veriatlantike kërkon që shteti të ketë kapacitete të kënaqshme dhe vendimtare, të cilat mund t'u përshtaten në mënyrë adekuate nevojave të ballafaqimit dhe zgjidhjes së të gjithë spektrit të krizave me të cilat mund të përballlet Aleanca. Anëtarësimi në NATO kërkon gatishmëri



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

gjithëpërfshirëse shoqërore për të ulur dobësitë dhe rreziqet e mundshme të sulmit në kohë paqeje, krize, gjendje e jashtëzakonshme dhe lufte.

Mbrojtja e qytetarëve dhe sovranitetit të vendit, ruajtja e një ekonomie të qëndrueshme, ofrimi i shërbimeve thelbësore, ruajtja e një shoqërie multietnike gjithëpërfshirëse dhe funksionale, rezistente ndaj çdo goditjeje dhe krize, kërkon përpjekje të integruar të të gjithë qeverisë. Kjo qasje realizohet nëpërmjet zhvillimit dhe zbatimit të Strategjisë të Sigurisë Nationale.

Strategjia Nationale për Siguri (SNS) është një strategji e sinkronizuar e gjithë qeverisë dhe e shoqërisë, me burime të sintetizuara për mbrojtjen dhe promovimin e interesave të sigurisë së vendit. Ai është një dokument strategjik thelbësor që ofron një vizion unifikues për shtetin dhe përcakton interesat dhe synimet e sigurisë për një shoqëri të sigurt, të qëndrueshme dhe rezistente. SNS përcakton përgjegjësitë e ministrive dhe agjencive përkatëse dhe i orienton ato drejt zhvillimit të strategjive, politikave, legjislacionit dhe burimeve mbështetëse për zbatimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin. Për audiencën vendase dhe të huaj, SNS-ja tregon vendin e vendit në kontekstin rajonal, evropian dhe global dhe si manifestohet kjo në marrëdhëniet me OKB-në, BE-në, NATO-n dhe strukturat e tjera multinacionale të sigurisë, si dhe në nivel dypalësh. Zbatimi i SNS-së do të koordinohet përmes një sistemi të menaxhimit të sigurisë nationale, gjegjësisht një strukture koordinuese të qeverisë në përgjithësi, e krijuar për të mbështetur zbatimin e dispozitave të SSN-së, zhvillimin gjithëpërfshirës të politikave të sigurisë dhe vendimmarrjen në gjendje krize dhe në kohë paqeje.

Kjo SNS do t'i drejtojë institucionet që të punojnë në mënyrë të koordinuar për një gjendje të sigurt dhe solide, duke përfshirë palët e interesuara nga shoqëria. Qytetarët e shtetit gjithashtu luajnë një rol kyç dhe kontribuojnë për sigurinë. Prej aty, detyrë kryesore e institucioneve është përgatitja e qytetarëve për këtë rol, përmes krijimit të një kulture të ndërgjegjësimit të sigurisë dhe pjesëmarrjes në të. Përgjigja e vetme ndaj kërcënimeve të ndërlikuara të sotme është pikërisht qasja e të gjithë qeverisë dhe e gjithë shoqërisë.

I - Realizimi i interesave të sigurisë nationale të Republikës së Maqedonisë së Veriut



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

Për të garantuar sigurinë dhe stabilitetin e Republikës dhe një të ardhme të sigurt për qytetarët e saj, thelbësore për qeverinë dhe shoqërinë, përmes një qasjeje gjithëpërfshirëse është:

- të ruajë pavarësinë, sovranitetin, integritetin territorial dhe karakterin unitar të shtetit dhe të ruajë sigurinë e qytetarëve të tij;
- të mbrojë demokracinë, të mbrojë të drejtat dhe liritë e qytetarëve, të zbatojë sundimin e së drejtës në mënyrë të barabartë për të gjithë qytetarët;
- promovojnë kohezionin e shoqërisë multikulturore dhe multietnike, përmes ruajtjes së identitetit, trashëgimisë dhe kulturës nacionale, njëkohësisht duke avancuar vlerat e përbashkëta demokratike të Republikës;
- ruajtja e një orientimi të qëndrueshëm euroatlantik, nëpërmjet përkushtimit për anëtarësim në NATO, kujdesi për sigurinë në zonën transatlantike dhe përsheptimit të aderimit në BE;
- ruajnë dhe mbrojnë rendin ndërkombëtar të bazuar në rregulla në unitet me NATO-n dhe aleatët, Bashkimin Evropian dhe partnerët.

II - Vlerësimi i mjedisit të sigurisë

Republika e Maqedonisë së Veriut është anëtare e NATO-s dhe faktor për sigurinë dhe stabilitetin në rajon. Natyra paqësore e qytetarëve dhe rendi shoqëror çoi në zgjidhjen paqësore të konflikteve përmes dialogut. Megjithatë, shteti përballet me ndikime të ndryshme malinje, kërcënime dhe dobësi në një kontekst të paqëndrueshëm, të pasigurt, të ndërlikuar të sigurisë rajonale dhe globale.

Drejtimi euroatlantik i shtetit, si dhe i rajonit, identifikohet si çështje sigurie, jo vetëm çështje ekonomike apo politike. Me anëtarësimin në NATO, Republika është pjesë e një aleance politiko-ushtarake që synon ruajtjen e paqes në rajonin Veriatlantik dhe në këtë rasts ka marrë përsipër një sërë detyrimesh vlerash, politike dhe mbrojtëse. Në mënyrë shtesë, me procesin e anëtarësimit dhe anëtarësimit të vendit në Bashkimin Evropian, hapësira për ndikim të dëmshëm nga palët e treta ngushtohet dhe siguron një rrugë të qëndrueshme për vlerat dhe drejtimit demokratike të vendit. Devijimi nga drejtimi



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

euroatlantik, gjegjësisht qëndrimet dhe vendimet e vendosura të NATO-s apo ngadalësimi i anëtarësimit në BE, do të konsiderohet si kërcënim potencial për sigurinë nacionale, rajonale dhe globale.

II.1 - Kërcënimet

Duke marrë parasysh pozicionin gjeografik, madhësinë, shkallën e varësisë nga burimet natyrore, shkallën e zhvillimit teknologjik dhe proceset e hyrjes dhe integritit në bashkësinë ndërkombëtare, tregohet se shteti është i ndjeshëm ndaj burimeve të kërcënimeve dhe rreziqeve për sigurinë e tij nacionale.

Në një kontekst shumë më kompleks të politikës së sigurisë, siguria nacionale do të sfidohet nga kërcënimet, rreziqet dhe sfidat nga puna e shërbimeve të huaja të inteligjencës (të sigurisë), individëve apo grupeve ekstreme të ndryshme ideologjike, politike, etno-nacionale dhe të motivuara fetarisht, të cilët mund të përdorin dhunën, si dhe elementë terrorizmi, veprime të korruptuara, si dhe grupe të kimit të organizuar që përdorin metoda të reja ose bëhen “mjet” për të ashtuquajturat luftë “hibride”.

II.1.1 - Kërcënim i drejtpërdrejtë i sovranitetit dhe integritetit territorial ose agresion i armatosur kundër Republikës

Kërcënimet e drejtpërdrejta konvencionale ushtarake kundër Republikës janë të ulëta. Republika mund të ndikohet gjithashtu nga paqëndrueshmëria e përhapur nga fqinjët e saj ose rajoni i Detit të Zi. Shkelja e unitetit, integritetit territorial dhe sovranitetit të fqinjëve tanë apo vendeve të rajonit më të gjerë, si dhe përshkallëzimi i dhunës do të krijojë kushte për përkeqësimin e sigurisë sonë. Përveç kësaj, promovimi i etno-nacionalizmit, secesionizmit apo ekstremizmit të dhunshëm janë dukuri që kërcënojnë drejtpërdrejt sigurinë tonë. Ruajtja e marrëdhënieve të mira fqinjësore dhe përkushtimi për tejkalimin paqësor të çështjeve të hapura në rajon kontribuon në stabilitetin dhe sigurinë në rajonin tonë.

II.1.2 - Kërcënimi për sigurinë e aleatëve të NATO-s dhe kërcënimet për sigurinë e zonës transatlantike



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

Kërcënimet për sigurinë e aleatëve të NATO-s dhe kërcënimet për sigurinë e zonës transatlantike janë gjithashtu kërcënim për sigurinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut. Kërcënimi për integritetin territorial dhe sovranitetin e aleatëve të NATO-s, si dhe kërcënimet ndaj aleatëve dhe zonës transatlantike në cilindo prej fushave të përcaktuara të NATO-s (tokë, ujë, ajër, hapësirë dhe kibernetikë) shkaktajnë një kërcënim edhe për sigurinë tonë. Republika e Maqedonisë së Veriut solidarizohet me aleatët e saj dhe NATO-n dhe kontribuon në mbrojtjen kolektive duke përmbushur obligimet e saj në parandalim dhe mbrojtje, menaxhimin e krizave dhe qeverisjen dhe sigurinë bashkëpunuese, në kuadër të kapaciteteve dhe mundësive të saj dhe në përputhje me detyrimet e Traktatit të Uashingtonit.

II.1.3 – Terrorizmi

Terrorizmi mbetet një kërcënim jo vetëm për sigurinë nacionale, por edhe për sigurinë rajonale dhe globale. Aspektet e sigurisë, të lidhura me terrorizmin në të gjitha format dhe dimensionet e tij, ende paraqesin kërcënime dhe rreziqe serioze për sigurinë. Kërcënimi nga terrorizmi i motivuar fetar në Republikë është i ulët, por latente i mundshëm. Pavarësisht mungesës së treguesve për një kërcënim të drejtpërdrejtë terrorist në periudhën afatmesme dhe afatgjatë, mundësia e akteve terroriste individuale nuk mund të përjashtohet plotësisht, veçanërisht për shkak të pranisë së mbështetësve të ideologjive militante që justifikojnë përdorimin e dhunës, si dhe të luftëtarëve të huaj që kthehen nga luftërat në Lindjen e Mesme.

Sfidë shtesë mbetet procesi i vazhdueshëm i radikalizimit të fshehtë, por të intensifikuar brenda dhe jashtë burgjeve, lidhjet e grupeve radikale me grupet e krimit të organizuar, si dhe me strukturat ekstreme dhe terroriste në nivel rajonal dhe global.

Marrëdhënia e strukturave radikale fetare në rajon dhe jashtë tij, rritja e mundshme e radikalizimit fetar në periudhën e ardhshme si rezultat i konflikteve të armatosura në Lindjen e Mesme, pretendojnë të paraqiten si ndërfitarë në rajon dhe ekziston mundësia e mobilizimit të tyre në realizimin e akteve të dhunshme.

Në kontekstin e trendeve të reja, metodave dhe teknikave moderne të përdorura nga terroristët, si një rrezik i veçantë aktualisht, por edhe afatgjatë, vlerësohet përdorimi/abuzimi i rregullt i teknologjisë digjitale. Ai mundëson rrjetëzimin e tyre, aktivizmin global dhe përforcon procesin e vetë-radikalizimit, me ç' rast krijohen kushte



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

dhe sulme frymëzuese të kryera nga individë. Në të njëjtën kohë, nuk përjashtohet mundësia e përdorimit të mjeteve të reja për kryerjen e sulmeve terroriste, pa rrezikuar bioterrorizmin, kiberterrorizmin, etj.

Në këtë kuptim, ndarja e theksuar politike, ekonomike dhe sociale dhe shprehja e herëpashershme e gjuhës së urrejtjes mund të çojë në polarizim të mëtejshëm brenda dhe ndëretnik dhe mosbesim gjithnjë e më të theksuar, gjë që krijon hapësirë për radikalizimin e mëtejshëm të individëve, lëvizjeve dhe organizatave ekstreme ekzistuese. Rreziku i radikalizimit po rritet vazhdimisht si rezultat i zhvillimit dhe përhapjes së teknologjive moderne të komunikimit dhe informacionit, gjë që krijon hapësirë për strukturat ekstreme për të përforcuar narrativat e tyre dhe për të fituar mbështetje për agjendat e tyre. Një mjedis i tillë mund të përdoret edhe nga aktorë të tretë në kuadër të veprimit të tyre hibrid në rajon dhe në vendin tonë.

Përveç matricave të ndryshme ideologjike të shoqatave dhe organizatave populiste (të cilat kanë koncepte të ndryshme në platformat e tyre për të ardhmen e shtetit, brenda dhe jashtë vendit), nacionalistë ekstremë, si dhe ekstremistë të motivuar fetarisht (të cilët manipulojnë me të drejtat themelore fetare përmes aktivizmit civil), ka shumë gjasa që të vazhdojnë trendin e lidhjes së tyre me të ashtuquajturat “e drejta fetare”, gjegjësisht ekstremizmi kumulativ, duke përfshirë të njëjtat elemente, narrativa dhe simbole, gjë që e ndërlikon ndjeshëm qasjen e sigurisë.

Pavarësisht kapaciteteve të kufizuara materiale, organizative dhe financiare, si dhe ndikimit social marginal, ekziston mundësia që në të ardhmen individë dhe grupe ekstreme të vendosen në funksion të qendrave të caktuara të pushtetit - aktorëve shtetërorë dhe joshtetërorë. Nuk përjashtohet plotësisht që përmes manipulimit të së drejtës qytetare për të protestuar, të shkaktojnë herë pas here prishje të situatës së sigurisë duke ushtruar dhunë.

II.14 - Krimi i organizuar dhe korrupsioni

Këto sfida janë ndër më aktualet për shtetin dhe vlerësohen të jenë një kërcënim me intensitet të lartë në periudhën afatmesme. Në afat të gjatë, si rezultat i fillimit të negociatave të aderimit për anëtarësimin e vendit në BE dhe përkushtimit të lartë të autoriteteve dhe institucioneve shtetërore për t'u marrë me këto çështje, vlerësohet se kërcënimet nga krimi i organizuar dhe korrupsioni do të jenë me intensitet mesatar.



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

Korrupsioni mund të ketë një efekt të drejtpërdrejtë dhe të tërthortë në sigurinë nacionale. Mosbesimi në institucione, i nxitur nga korrupsioni, mund të shkaktojë një rreth vicioz të rënies demokratike. Megjithatë, korrupsioni mund të ndodhë edhe brenda institucioneve ekzistuese të sektorit të sigurisë, duke u bërë kështu një kërcënim i drejtpërdrejtë.

Prandaj, institucionet duhet të kryejnë vazhdimisht vlerësime dhe të zbatojnë masa për tejkalimin e cenueshmërisë së tyre specifike në nivel operacional dhe të integrojnë mjetet kundër korrupsionit në të gjitha fushat e punës së tyre. Në këtë mënyrë ata mund të zbusin rreziqet që i pengojnë në përmbushjen e detyrave, kompetencave dhe qëllimeve të kësaj strategjie.

Të ardhurat e larta që marrin grupet e krimit të organizuar nga aktivitetet e paligjshme (trafik droge, kontrabandë mallrash dhe migrantësh, krime kibernetike dhe evazion fiskal), nga njëra anë dhe kapaciteti i dobët i institucioneve gjyqësore për t'u përballur me këtë fenomen, nga ana tjetër, mundësojnë kushtet për përdorimin e tyre për qëllime korruptive që ndikojnë drejtpërdrejt në gërryerjen e normave dhe vlerave shoqërore dhe prishin sigurinë e përgjithshme shtetërore dhe stabilitetin ekonomik.

Veprimtaritë e dhunshme, si mënyrë e veprimit të grupeve kriminale, e bëjnë më të ndërlikuar kërcënimin e krimit të organizuar në kontekstin e prishjes së rendit dhe qetësisë publike, vrasjeve me urdhër (likuidime) brenda dhe jashtë vendit dhe akte të tjera të dhunshme, gjë që shkakton ndjesi të pasigurisë te qytetarët dhe mosbesimit në institucionet e sistemit.

Aktualisht dhe në të ardhmen, sjellja korruptive në organet e rendit dhe institucioneve të shtetërore me rëndësi jetike, përfshirë sistemin gjyqësor që cenon integritetin e institucioneve, vlerësohet si problem serioz i sigurisë. Në atë drejtim, keqpërdorimi i punës së organeve të veçanta ekonomike dhe juridike, të cilat me mashtrime të ndryshme financiare marrin përfitime të paligjshme, mund të kontribuojë në dëmtimin e shtetit. Kërcënim shtesë është legalizimi i pasurive të përfituara në mënyrë të paligjshme, nëpërmjet formave të ndryshme të “pastrimit të parave” në vend, që minon më tej sistemin financiar dhe stimulon përfshirjen e mëtejshme në veprimtari kriminale të organizuara.



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

II.1.5 - Përhapja e armëve të shkatërrimit në masë (OMY dhe materiale të tjera me përdorim të dyfishtë) dhe përdorimi i materialeve kimike, biologjike, radioaktive dhe bërthamore (HBRN)

OMY dhe HBRN, si dhe materialet dhe pajisjet e nevojshme për prodhimin e tyre, në këtë drejtim, për shkak të rrezikut të rrezikimit të shëndetit publik dhe mjedisit nga rrezatimi jonizues, menaxhimit joadekuat të rrezikut dhe materialeve HBRN, vlerësohen si një faktor potencial rreziku, sidomos nga pikëpamja e dëmeve të mundshme, vjedhjeve dhe keqpërdorimit të tyre nga organizata ekstreme dhe terroriste dhe aktorë të tjerë joshtetërorë apo shtetërorë.

II.1.6 - Migrimi i paligjshëm

Ky pritet të përfaqësojë një rrezik me intensitet të mesëm, në periudhën afatmesme dhe afatgjatë, por me mundësi të një tendi rritës, për shkak të krizave të mundshme të sigurisë dhe gjeostrategjike në Afrikën Mesdhetare/Sub-Sahariane apo Lindjen e Mesme, por edhe si rezultat i krizës së re ekonomike në nivel botëror.

Si vend tranzit nga rruga ballkanike, Republika përballet me rreziqe që vijnë nga migrimi i paligjshëm nga disa aspekte, si: rrezikimi i sigurisë financiare nga veprimet e grupeve të krimit të organizuar të përfshirë në kontrabandën e emigrantëve; rreziku i keqpërdorimit të rrugëve të migrantëve për transferimin e personave me rrezik të lartë; konfrontime të armatosura të ndërsjella ndërmjet migrantëve dhe kontrabandistëve; përfshirja e qytetarëve të Maqedonisë në kanale; stimulimi i korrupsionit në autoritetet kompetente; nxitja e dhunës dhe transmetimi i sëmundjeve atipike nga migrantët.

Një rritje e mundshme e migracionit të paligjshëm në periudhën afatmesme dhe afatgjatë, e shkaktuar nga vatrata e krizës ekzistuese ose të reja, faktorët socio-ekonomikë, ndryshimet klimatike do të përfaqësojnë një barrë dhe angazhim shtesë të institucioneve shtetërore dhe shërbimeve të sigurisë me potencial financiar, material dhe njerëzor.

II.1.7 - Spiunazhi dhe veprimtaria e shërbimeve të huaja inteligjente ndaj shtetit



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

Ky kërcënim konsiderohet të jetë një kërcënim real me intensitet të lartë. Veprimi hibrid i shërbimeve të huaja të inteligjencës në të gjitha fushat e funksionimit të shtetit, duke filluar nga sektori i mbrojtjes dhe sigurisë, stimulon konfrontimet e brendshme politike, polarizimin fetar brenda dhe ndëretnik dhe rrënon besimin e popullatës në institucionet e sistemit dhe vendimet politike strategjike. Për të arritur qëllimet, fokusi i shërbimeve të huaja të inteligjencës është te organizatat, subjektet politike dhe përfaqësuesit e ideologjive ekstreme politike në jetën publike dhe politike, të cilat mund të ndikojnë në krijimin e perceptimit tek popullata.

Qëllimi përfundimtar i veprimeve të tyre është ndryshimi i opinionit publik, rrënimi i besimit te institucionet, krijimi i euroskepticizmit, minimizimi i përfitimeve të anëtarësimit në NATO dhe pengimi i proceseve të anëtarësimit në BE.

Ndonëse ndikime të tilla të jashtme shkatërruese morën forma dhe dimensione të reja pas anëtarësimit në NATO, veçanërisht pas fillimit të negociatave të aderimit për anëtarësim në BE, nuk përjashtohet mundësia që ato të vazhdojnë edhe në periudhën e ardhshme, e cila do të përkojë me vendime të rëndësishme socio-politike dhe ngjarjet në shtet.

II.1.8 - Kërcënimet hibride

Ky mbetet një kërcënim i vazhdueshëm dhe me rritje më të shpejtë si në rajon ashtu edhe në nivel global.

Sfidat globale dhe rajonale, paqëndrueshmëria politike, siguria e cenueshme, nacionalizmi dhe ekstremizmi, udhëheqja e institucioneve, krimi i organizuar dhe korrupsioni, interesat kontradiktore të aktorëve të tretë janë faktorë që mundësojnë kushte të përshtatshme për aplikimin e operacioneve kibernetike/sajber dhe hibride.

Republika është e ekspozuar ndaj veprimtarive hibride të sinkronizuara dhe të koordinuara të subjekteve shtetërore dhe joshtetërore (organizata joqeveritare, persona partiakë, struktura fetare dhe të tjera, personazhe publike, grupe marginale).

Nëpërmjet një game të gjerë masash nga këta aktorë, ku përfshihen: subversiviteti politik; presioni ekonomik; aktivitetet kibernetike; financimi i mediave (propagandë dhe përhapja e dezinformatave; keqpërdorimi i portaleve të internetit; platformat dhe rrjetet



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

sociale; duke investuar në sektorë që janë me interes kyç nacional, veçanërisht në energjetikë, përpiqen të pengojnë bashkëpunimin me BE-në dhe NATO-n, të bllokojnë integrimin evropian të vendit dhe integrimin euroatlantik të rajonit, të rrisin ndarjet sociale dhe të kultivojnë nacionalizmin etnik, të nxisin shqetësimin tek qytetarët dhe të rrënojnë besimin në institucionet e sistemit.

II.1.9 - Ndikimi malinj i huaj

Antagonizmi gjeopolitik në rajon ka qenë i pranishëm për dekada që nga mesi i shekullit të 19-të, i dukshëm dhe në fillimin e shpërbërjes së Jugosllavisë në vitet 1990 nga shekulli i kaluar dhe luftërat ballkanike që pasuan, duke lënë potencialin për dhunë dhe jostabilitet. Në vitin 2023, retorika secesioniste dhe përçarëse është ende e pranishme, duke hapur rrugën për incidente të mundshme reale të dhunës serioze. Ka arsye për shqetësim për shkak të kërcënimeve të tilla secesioniste, situatës së brishtë të sigurisë dhe normalizimit të ngecur. Përveç kësaj, shtetet autoritare kërkojnë të rrënojnë demokracitë me kërcënime kibernetike dhe hibride.

Sulmet kibernetike vazhdojnë të rriten jo vetëm për sa i përket vektorëve dhe numrave, por edhe për sa i përket ndikimit të tyre. Kriminelët kibernetikë po përdorin mjete dhe teknologji gjithnjë e më të sofistikuar. Digjitalizimi i shoqërisë dhe futja e teknologjive të reja për përmirësimin e shërbimeve publike në Republikën e Maqedonisë së Veriut, përmes prizmit të hapësirës kibernetike, nënkupton zgjerimin e hapësirës për kryerjen e sulmeve kibernetike. Kriminelët kibernetikë po shfrytëzojnë dobësitë e zbuluara rishtazi dhe po synojnë gjithnjë e më shumë shërbimet e bazuara në teknologjinë “re”. Aktorët shtetërorë të huaj zakonisht kanë për qëllim të degradojnë funksionimin e subjekteve të synuara dhe të rrënojnë besimin e publikut në udhëheqjen e një vendi, të përhapin frikë, pasiguri dhe dyshime dhe të lehtësojnë operacionet e dezinformimit. Grupet haktiviste synojnë organizata edhe në sektorët kritikë të infrastrukturës dhe demonstrojnë një nivel të lartë të sofistikimit në operacionet kibernetike. Vektorët kryesorë të sulmeve kibernetike të përdorura nga kërcënimet kibernetikë për Republikën e Maqedonisë së Veriut janë: inxhinieria sociale, mohimi i shërbimit (DoS, DDoS) dhe kërkesa për shpërblësë (ransomware).

Agresioni ushtarak rus kundër Ukrainës rrënon rendin ndërkombëtar, i cili bazohet në rregulla, dhe ndikon negativisht në arkitekturën e sigurisë së paqes në Evropë. Pas



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

agresionit, Maqedonia e Veriut ndërmori masat dhe veprimet e duhura për të mbrojtur sigurinë e saj nacionale dhe sigurinë e aleatëve të saj të NATO-s. Maqedonia e Veriut ka aderuar plotësisht në pakon e sanksioneve dhe masave kufizuese të BE-së kundër Federatës Ruse.

Megjithatë, kërcënimet janë të pranishme nga drejtime të ndryshme strategjike, duke përfshirë sulmet hibride të sponsorizuara nga Rusia. Federata Ruse teston vazhdimisht vendosmërinë e Republikës për të mbrojtur lirinë dhe demokracinë, duke rrezikuar kështu stabilitetin e të gjithë rajonit, i cili përfshin: ndërhyrjen në proceset demokratike, detyrimin politik dhe ekonomik, fushatat e përhapura dezinformuese, aktivitetet keqdashëse kibernetike dhe aktivitete të paligjshme dhe shqetësuese të shërbimeve të inteligjencës ruse. Përhapja e dezinformatave, mbjellja e përçarjes, rrënimi i demokracisë dhe ndikime të tjera hibride dhe të dëmshme për të rritur polarizimin dhe rrënimin e institucioneve legjitime demokratike janë të pranishme dhe shteti po merret me vendosmëri me to.

Duke marrë parasysh rëndësinë gjeostrategjike të Ballkanit Perëndimor dhe rajoneve të Detit të Zi për BE-në dhe NATO-n, Rusia synon të ndalojë ose ngadalësojë integrimin evropian dhe euroatlantik të të gjitha vendeve të rajonit, drejtpërdrejt ose nëpërmjet ndërmjetësve të saj, ku përfshihen partitë politike, organizatat civile dhe mediat.

Ambicjet e shprehura të Republikës Popullore të Kinës (RPK) në kuadrin rajonal dhe global, duke përfshirë rritjen e investimeve në kapacitetet ushtarake dhe teknologjitë e reja sfiduese dhe politikën e detyrimit, sfidojnë interesat, sigurinë dhe vlerat e Republikës dhe të aleancës së NATO-s. Interesat politike të Maqedonisë së Veriut janë që ajo të ketë një angazhim të hapur dhe konstruktiv me RPK, përmes ndërtimit të transparencës reciproke, me qëllim të mbrojtjes së interesave të sigurisë së Aleancës. Në të njëjtën kohë, marrëdhëniet dypalëshe duhet të bazohen në respektin e ndërsjellë dhe të mos rëndohen nga interesa dhe agjenda të fshehura në aktivitetet politiko-diplomatike, veprimet hibrid dhe inteligjent. Ekziston nevoja për të përforcuar aftësitë tona për t'u mbrojtur nga kërcënimet kibernetike, hapësinore, hibride dhe të tjera asimetrike dhe nëpërmjet përdorimit të dëmshëm të teknologjive të reja të ndërprerjes.

II.1.10 - Fatkeqësitë natyrore, fatkeqësitë teknike dhe teknologjike, epidemitë dhe ndryshimet klimatike



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

Të gjitha këto dukuri, si dhe vlerësimi i prezencës së tyre në periudhën e ardhshme dhe gatishmëria reale e shoqërisë për t'u përballur me to, tregojnë vazhdimësi në përcaktimin e tyre si kërcënim në afat të mesëm dhe afatgjatë.

Ngrohja globale dhe ndryshimet klimatike përfaqësojnë një shumëfishues të kërcënimeve për stabilitetin global nga tre aspekte: shkaktimi i konfliktit mbi burimet natyrore, ndikimi në infrastrukturën dhe operacionet ushtarake dhe migrimet masive të popullsisë, si pasojë e efekteve të ngrohjes globale dhe ndryshimeve klimatike në mjedis dhe pasqyrimi i potencialeve ekonomike të rajoneve të prekura.

Fatkeqësitë klimatike, të tilla si kushtet ekstreme të motit, rritja e temperaturave, thatësitrat, përmbytjet, zjarret, stuhitë, ndotja e tokës dhe e ujit, përbëjnë rrezik për infrastrukturën, shëndetin e njerëzve dhe sigurinë e ujit dhe ushqimit. Degradimi dhe shkatërrimi i mjedisit është një kërcënim që buron nga faktori njerëzor dhe do të jetë një nga problemet më domethënëse dhe do të përbëjë një kërcënim për Republikën, si dhe për rajonin dhe më gjerë.

II.2 – Cenueshmëritë

II.2.1 - Korrupsion/Besimi i ulët në institucione

Korrupsioni rrënon besueshmërinë e institucioneve publike, proceset politike dhe sundimin e së drejtës, por gjithashtu pengon rritjen ekonomike dhe kohezionin social. Korrupsioni i mëtejshëm krijon përçarje dhe mosfunksionim të institucioneve të qeverisjes vendore dhe qendrore, që mund të përdoren edhe nga aktorë keqdashës për të destabilizuar Republikën. Sipas indeksit të krimit të organizuar në vitin 2023, Maqedonia e Veriut është vlerësuar me 5.03, që do të thotë vendin e 93-të nga gjithsej 193 vende në mbarë botën ose vendin e 18-të në mesin e 44 vendeve në Evropë. Ky potencial negativ i korrupsionit mbetet një nga aspektet më të dobëta të shtetit.

II.2.2 - Varësia nga importet e energjisë/Mungesa e burimeve të ndryshme të energjisë



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

Tregu i energjisë mbetet i pasigurt, sidomos për shkak të rritjes së çmimeve të naftës, gazit dhe energjisë elektrike, pasi kjo sjell edhe rritje çmimesh në të gjithë sektorët. Varësia e huaj nga lëndët djegëse fosile dhe energjia elektrike duhet të reduktohet nga energjia e marrë nga burime të rinovueshme, si dielli dhe era. Varësia aktuale nga energjia elektrike e importuar dhe lëndët djegëse fosile konsiderohet si një cenueshmëri e vendit.

II.2.3 - Varësia nga importet ushqimore/mungesa e burimeve të ndryshme ushqimore dhe uji

Sfidat e pasigurisë ushqimore, moti ekstrem i kombinuar me mungesat e furnizuesve të plehrave dhe kufizimet e vazhdueshme logjistike mund të shndërrohen lehtësisht në krizë, kështu që perspektivat për më të cenuarit do të ishin edhe më të vogla dhe më të dobëta. Fragmentimi i tokës, fermat e vogla dhe infrastruktura e pamjaftueshme bujqësore janë ndër pengesat kryesore strukturore për zhvillimin e sektorit. Maqedonia e Veriut importon 1/3 e grurit, me ç rast ekspozohet ndaj arbitraritetit të tregut botëror të ushqimit. Ndërprerjet globale në treg ose zinxhirët e furnizimit paraqesin një cenueshmëri ndaj furnizimit të pandërprerë të ushqimit në Republikë.

II.2.4 - Cenueshmëria e infrastrukturës kritike

Siguria e dobët e komunikimeve, transportit, energjisë dhe infrastrukturës tjetër kritike paraqesin një kërcënim për ndërprerjen e shërbimeve thelbësore dhe cenueshmërinë ndaj sigurisë dhe stabilitetit. Mungesa aktuale e Ligjit për infrastrukturë kritike, llogaridhënia para institucionit kompetent, financimi dhe llogaridhënia për krijimin e prioritetëve në mesin e burimeve të sigurisë së infrastrukturës, si dhe standarde dhe trajnime të barabarta, por mungesa aktuale e një Ligjit të sigurisë së rrjetit, i cili do të fokusohet në sigurinë kibernetike për të vlerësuar, mbrojtur dhe rikuperuar nga sulmet kibernetike që kërcënojnë infrastrukturën kritike, konsiderohet gjithashtu një cenueshmëri e Republikës.

Mungesa e edukimit dhe trajnimit kibernetike, si dhe një rrugë e qartë karriere në mbrojtjen kibernetike për të rinjtë në Republikë, nga punësimi dhe mbajtja e profesionistëve të mbrojtjes kibernetike, për shkak të mbrojtjes së infrastrukturës



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

kritike nga sulmet kibernetike është një perspektivë shtesë, e ndryshme për të njëjtën cenueshmëri.

II.2.5 - Ndarja sociale

Ndarjet shoqërore të bazuara në përkatësi etnike, fetare ose religjioze, ideologjie, klasore, si dhe ndarjet gjinore, mund të abuzohen nga aktorë të dëmshëm, përfshirë palët e treta, për të thelluar më tej ndarjet dhe për të destabilizuar Republikën. Kjo përfaqëson një nga dobësitë që mund të ndajë dhe dobësojë më tej një shoqëri të integruar dhe mund të çojë në shoqëri paralele ekskluzive etno-nacionaliste që refuzojnë vlerat tona të përbashkëta të bazuara në Kushtetutë, sundimin e së drejtës, mbrojtjen e të drejtave të njeriut, duke përfshirë të drejtat e pakicave, si dhe respektimi i diversiteteve.

II.2.6 - Prirjet demografike

Trendet demografike në Maqedoninë e Veriut karakterizohen nga zvogëlimi i lindshmërisë, emigracioni i vazhdueshëm dhe një rritje konstante e jetëgjatësisë së pritur të popullsisë. Kjo rezulton në një popullsi të vazhdueshme të plakjes dhe zvogëlim të numrit të popullsisë. Ndër të tjera, kjo ndikon në dobësitë e sigurisë nacionale duke krijuar boshllëqe demografike tek ata që hyjnë në tregun e punës me aftësitë e duhura për të ruajtur funksionet kritike të sigurisë nacionale nga shërbimi në shërbimet e sigurisë deri tek operimi i infrastrukturës kritike.

Kërcënimet për sigurinë nacionale të Republikës së Maqedonisë së Veriut janë të ndërlikuara dhe ndryshojnë në probabilitetin e ndikimit dhe pasojat e mundshme për situatën e sigurisë. Secila prej tyre ka një ndikim të ndryshëm në përcaktimin e politikës së sigurisë nacionale, e cila kërkon zhvillimin e kapaciteteve dhe aftësive adekuate për përballimin e këtyre rreziqeve. Duke marrë parasysh pozitën gjeostrategjike dhe sfidat globale me të cilat ballafaqohet Republika e Maqedonisë së Veriut, nevojitet bashkëpunim rajonal dhe ndërkombëtar, si dhe parandalim dhe ballafaqim më efektiv i kërcënimeve, rreziqeve dhe sfidave të sigurisë nacionale.

III - Qëllimet kryesore të politikës (GCP) në mbështetje të interesave të sigurisë nacionale (NBI)



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

III.1 - NBI: Ruajtja e pavarësisë, sovranitetit, integritetit territorial dhe karakterit unitar të shtetit dhe ruajtja e sigurisë së qytetarëve të tij

Me anëtarësimin në NATO, Republika e Maqedonisë së Veriut mbrohet nga ombrella e sigurisë së NATO-s, përkatësisht me nen. 5 të Kartës Veriatlantike, e cila përcakton se një sulm ndaj një aleati të NATO-s është një sulm ndaj të gjithëve. Kapacitetet e NATO-s dhe aleatëve janë në mbështetje të sigurisë sonë dhe garanci për paqen dhe stabilitetin e vendit tonë. Është obligim i Republikës së Maqedonisë së Veriut që të zhvillojë sistemin e vet të mbrojtjes nacionale, të mbështetur nga kapacitetet dhe aftësitë e duhura mbrojtëse që janë në funksion të mbrojtjes së Republikës.

Mbrojtja e pavarësisë, integritetit territorial dhe paprekshmërisë së kufijve të njohur ndërkombëtarisht të Republikës është prioriteti i parë i qytetarëve dhe atyre që drejtojnë shtetin. Për të ruajtur këtë interes, Qeveria do të vazhdojë të investojë në zhvillimin e politikës së mbrojtjes duke: ofruar kapacitete dhe aftësi mbrojtëse në mënyrë që mbrojtja nacionale të garantojë sigurinë dhe realizimin e lirive të qytetarëve; përmbushja e detyrimeve nga anëtarësimi në NATO, pra nga Marrëveshja e Uashingtonit; integrimi evropian, gjegjësisht përfundimi i negociatave të anëtarësimit për anëtarësim të plotfuqishëm në BE dhe kontributi në Politikën e përbashkët të jashtme dhe të sigurisë; vendosja e paqes, sigurisë dhe stabilitetit në rajon, në Evropë dhe në botë; dhe mbështetjen e institucioneve civile në situata dhe kushte të ndryshme krize dhe emergjente.

Ministria e Mbrojtjes, në mbështetje dhe realizim të qëllimeve të politikës së mbrojtjes, do të zhvillojë një Strategji gjithëpërfshirëse të Mbrojtjes (SO) në 2024/2025 që do të krijojë një kornizë për përmirësimin e kapaciteteve mbrojtëse dhe ushtarake të Republikës. Zbatimi i qëllimeve të politikës së mbrojtjes nënkupton nevojën për: përmbushje të përgjegjshme të detyrimeve dhe përgjegjësiive nacionale të anëtarësimit në NATO; të ruajë një nivel të lartë gatishmërie të kapaciteteve dhe aftësive mbrojtëse për parandalim dhe mbrojtje; të sigurojë një qëndrim të përshtatshëm mbrojtës; të krijojë një sistem mbrojtës fleksibël, të qëndrueshëm dhe rezistent, i aftë për të kontribuar në forcimin e sigurisë dhe stabilitetit rajonal në Evropë; të sigurojë që aftësitë mbrojtëse të jenë të pajisura në mënyrë adekuate me pajisje moderne, të gatshme, të qëndrueshme dhe të afta për t'iu kundërvënë kërcënimeve dhe sfidave duke përdorur në mënyrë racionale burimet dhe menaxhimin me mjedisin.



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

Strategjia e mbrojtjes do të përfshijë:

III.1.1 - GCP: Forcimi i politikës së mbrojtjes dhe parandalimit

E udhëhequr nga Ministra e Mbrojtjes dhe e mbështetur nga angazhimi ynë ndaj NATO-s, Republika do të vazhdojë përpjekjet e saj për të përmirësuar aftësitë ushtarake, mbrojtjen dhe parandalimin strategjik të Republikës për të përballuar në mënyrë efektive kërcënimet e jashtme. Republika e Maqedonisë së Veriut, me anëtarësimin e plotë në Aleancë, kaloi nga një sistem i mbrojtjes individuale në një sistem të mbrojtjes kolektive dhe u bë pjesë e procesit të planifikimit të mbrojtjes të NATO-s. Anëtarësimi i vendit tonë në Aleancë është në funksion të mbrojtjes, promovimit dhe realizimit të interesave nacionale, të sigurisë dhe të mbrojtjes. Krahas përfitimeve, anëtarësimi në Aleancë nënkupton edhe përgjegjësi, gjegjësisht vendi ynë ka detyrimin të kontribuojë në vazhdimësi në realizimin e detyrave kryesore të Aleancës, përkatësisht: politikës së parandalimit dhe mbrojtjes, menaxhimit dhe udhëheqjes së krizave dhe sigurisë bashkëpunuese. Për të përmbushur detyrimet nacionale dhe përgjegjësitë e marra nga anëtarësimi në NATO, nevojiten investime afatgjata dhe të qëndrueshme në mbrojtje. Në përputhje me zotimet e marra në Samitin në Vilnius, për të investuar në mbrojtje, Republika e Maqedonisë së Veriut u zotua për investime afatgjata në kostot e mbrojtjes prej së paku 2% të PBB-së. Qëllimi i një investimi të tillë afatgjatë është përmbushja e kërkesave minimale për zhvillimin e aftësive, përmbushja e kërkesave të Qëllimeve të aftësive të NATO-s dhe realizimi i detyrimeve të mbrojtjes kolektive dhe kontributit nacional në realizimin e tre detyrave kryesore të Aleancës.

III.1.2 - GCP: Miratimi dhe përforcimi i sistemit të mbrojtjes nacionale

Karakteri i ndryshueshëm i luftës dhe kërcënimet e vazhdueshme me të cilat ballafaqohemi kërkojnë ndërtimin e një sistemi mbrojtës fleksibël dhe rezistent dhe forca të armatosura shumë të pajisura, të motivuara, të afta dhe të qëndrueshme në terren. Sistemi i mbrojtjes duhet të jetë i qëndrueshëm në rast të konflikteve të zgjatura, rezistent ndaj pengesave, i përshtatshëm ndaj kërcënimeve që ndryshojnë dhe që mund të aktivizohet dhe të mbrojtë shpejt Republikën si pjesë e NATO-s. Një sistem i tillë kërkon zhvillim dhe mirëmbajtje të planifikuar afatgjatë të aftësive dhe kapaciteteve të nevojshme mbrojtëse, një



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

qasje gjithëpërfshirëse të të gjitha subjekteve të sistemit dhe përshtatje të duhur me shpejtësinë e ndryshimeve të kërcënimeve. Ai përfshin: riorganizimin e sistemit të mbrojtjes, vazhdimësinë në zbatimin e reformave, transformimin e forcave të armatosura për t'iu përgjigjur në kushte paqeje, krize, emergjence dhe lufte. Riorganizimi i strukturave dhe proceseve të mbrojtjes duhet të bëhet në drejtim të zhvillimit më intensiv të marrëdhënieve civilo-ushtarake dhe ndërveprimit me qytetarët me qëllim që të sigurohet një përgjigje efikase ndaj sfidave të reja të sigurisë. Kjo do të kërkojë reforma me të cilat do të zhvillohen marrëdhëniet civilo-ushtarake dhe integrimi për t'u përgatitur dhe siguruar një përgjigje efektive ndaj sfidave të reja të sigurisë. Reformat duhet të mundësojnë aftësinë për të kundërshtuar dhe rikuperuar shpejt nga pengesat e ndryshme dhe të papritura të sigurisë, me ç' rast do të sigurohet vazhdimësi operacionale afatgjate me informim të burimeve.

Ministria e Punëve të Brendshme, në bashkëpunim të ngushtë me Trupin koordinues nacional për luftimin e ekstremizmit të dhunshëm dhe luftimin e terrorizmit, do të mbështesë sigurinë nacionale përmes zhvillimit të strategjive dhe planeve për avancimin e përpjekjeve për qëllimet në vijim:

III.1.3 - GCP: Kundërvënie ndaj terrorizmit

Terrorizmi është kërcënimi asimetrik më i drejtpërdrejtë për sigurinë e qytetarëve të Republikës. Për të zgjidhur këtë kërcënim për sigurinë dhe stabilitetin tonë, Ministria e Punëve të Brendshme do të zhvillojë politika për kundërvënie ndaj terrorizmit që fokusohen në përmirësimin e ndërjegjësimin për kërcënimet, duke zhvilluar njëkohësisht aftësitë e gatishmërisë dhe reagimit dhe duke përmirësuar angazhimin me NATO-n për të përfituar plotësisht nga ndihma dhe ndërveprueshmëria me aleatët si brenda Aleancës ashtu edhe në selinë e NATO-s.

III.1.4 - GCP: Ndërtimi i qëndrueshmërisë dhe përballja me kërcënimet hibride



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

Mund të pritet që Republika të jetë qëllimi i një lufte hibride të llojeve dhe intensitetit të ndryshëm, veçanërisht me rritjen e tensioneve globale dhe kundërshtimit ndaj procesit të aderimit në BE. Ndërtimi i qëndrueshmërisë dhe aftësisë së shoqërisë për t'u përballur me kërcënimet hibride nëpërmjet zbulimit të hershëm të operacioneve hibride, reagimit dhe rimëkëmbjes së shpejtë janë kryesore për ndërtimin e qëndrueshmërisë nacionale dhe sociale të shtetit ndaj këtyre kërcënimeve. Kuadri ligjor nacional për trajtimin e kërcënimeve hibride është Strategjia për ndërtimin e qëndrueshmërisë dhe ballafaqimi me kërcënimet hibride (2021-2025) dhe Plan i veprimit shoqëruar, i cili u përgatit në bashkëpunim me Shërbimin Evropian të Veprimit të Jashtëm (EEAS).

Këshilli i Koordinimit të Komunitetit të Sigurisë-Inteligjencës, si organi përgjegjës për dhënien e drejtimeve, nxjerrjen e konkluzioneve dhe propozimin e masave për t'iu përgjigjur kërcënimeve hibride, vëzhgon zbatimin e Strategjisë dhe planit të veprimit shoqëruar, me synim krijimin e qëndrueshmërisë nacionale për trajtimin efikas dhe efektiv me kërcënimet hibride në përputhje me kuadrin e vendosur nga NATO dhe BE. Këshilli për Koordinimin e Komunitetit të Sigurisë dhe Inteligjencës do të inicojë procesin e përditësimit të Strategjisë dhe planit të veprimit shoqëruar nëpërmjet: riorganizimit të sistemit dhe mjeteve për zbatimin e Strategjisë në pjesën e kompetencës së institucioneve të caktuara si bartëse të veprimtarisë; ripërcaktimi i detyrave dhe afateve; sigurimin e burimeve për institucionet e caktuara për zbatimin e aktivitetit; përparimi i bashkëpunimit me institucionet kompetente nga partnerët strategjikë në kudër të Bashkimit Evropian dhe NATO-s (Qendra Evropiane e Ekselencës për Luftimin e Kërcënimeve Hibride; Qendra Kibernetike e Ekselencës e NATO-s; Qendra e NATO-s për Përsosmëri në Komunikimet Strategjike). Burimet e nevojshme për mbështetjen e këtij qëllimi duhet të jenë pjesë e planifikimit të menaxhimit me burimet dhe kërkesës së tyre.

III.1.5 - GCP: Përmirësimi i sigurisë kufitare / Aftësia për të trajtuar në mënyrë efektive lëvizjen e pakontrolluar të njerëzve



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

Ministria e Punëve të Brendshme, në bazë të protokolleve të përcaktuara me ligj, do të hartojë një plan nacional të integruar për zgjidhjen dhe trajtimin e ndikimit të lëvizjes së pakontrolluar të njerëzve, por dhe jashtë territorit nacional, duke përfshirë një fluks të madh njerëzish që tejkalojnë 2% të popullsisë së përgjithshme. Qëllimi i një plani të tillë është të parashikohen mekanizma përmes të cilëve do të sigurohet mbrojtja e popullatës në rast të rreziqeve kërcënuese për jetën, duke marrë parasysh nevojat themelore të njeriut (shëndetin, ujin, kushtet sanitare dhe higjienën, ushqimin, strehimin, sigurinë dhe transportin). Qëllimet e tjera janë të renditura në Kërkesat dhe udhëzimet bazë të rezistencës së NATO-s. Burimet e nevojshme për të mbështetur këtë qëllim duhet të jenë pjesë e planifikimit të menaxhimit me burimet dhe kërkesës së tyre.

III.1.6 - GCP: Përmirësimi i reagimit ndaj fatkeqësive

Kërcënimet ndaj qytetarëve tanë vijnë edhe nga fatkeqësitë natyrore dhe të shkaktuara nga njeriu. Në bazë të mësimave të nxjerra nga sistemi aktual i menaxhimit të krizave, shteti do të përfundojë procesin e nisur të reformës së sistemit dhe do të formojë një institucion udhëheqës, i cili do të jetë përgjegjës për koordinimin e planifikimit dhe reagimit ndaj fatkeqësive.

III.1.7 - GCP: Menaxhimi i viktimave masive dhe krizave shëndetësore

Ministria e Shëndetësisë do të zhvillojë plane dhe politika për të ndërtuar gatishmërinë dhe planifikimin për viktimat masive dhe krizat shëndetësore (kapaciteti i personelit dhe emergjencave, kapaciteti i transportit të pacientëve, infrastruktura gjithëpërfshirëse dhe komunikimi i krizave). Avancimi i një sistemi gjithëpërfshirës nacional për paralajmërim të hershëm, mekanizmat e mbledhjes, analiza dhe ndarja e informacioneve shëndetësore/mjekësore me palët kryesorë të interesuar, si dhe me organizatat ndërkombëtare përkatëse. Krijimi i një plani gjithëpërfshirës të emergjencës civilo-ushtarake që mbulon të gjitha shërbimet



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

përkatëse të urgjencës dhe kontratat gjithëpërfshirëse të furnizimit të sigurisë nacioanele për kundërmasat mjekësore, pajisje të tjera shëndetësore (p.sh. pajisjet mbrojtëse personale, pajisjet mjekësore, etj.) dhe marrja parasysh e dobësive ekzistuese dhe të mundshme në zinxhirët përkatës të furnizimit. Qëllimet e tjera janë të renditura në Kërkesat dhe udhëzimet bazë të rezistencës së NATO-s. Burimet e nevojshme për të mbështetur këtë qëllim duhet të jenë pjesë e planifikimit të menaxhimit të burimeve dhe kërkesës së tyre.

Kriza Covid-19 ishte sfida më e madhe për sistemin shëndetësor të Republikës në këtë shekull. Një pandemi e ardhshme, me ashpërsi potencialisht më të madhe, duhet të përballet me burime më kompetente të reagimit. Duke përdorur mësimet e nxjerra nga reagimi ndaj Covid-19, Ministria e Shëndetësisë do të krijojë një raport për Qeverinë në të cilin do të bëjë rekomandime për ndryshime në sistemin nacional të kujdesit shëndetësor në trajtimin e emergjencave shëndetësore nacionale.

III.1.8 - GCP: Vazhdimësia e qeverisë dhe shërbimeve kritike të qeverisë

Qeveria e mbështetur nga Qendra e Menaxhimit të Krizave do të zhvillojë një plan të formalizuar të vazhdimësisë së qeverisë, duke përfshirë nivelet e udhëheqjes dhe qartësinë e procesit të vendimmarrjes dhe zinxhirin komandues në Qeveri në rast të një ngjarjeje katastrofike. Kjo do të përfshijë identifikimin dhe prioritizimin e agjencive kryesore qeveritare, shërbimeve kritike dhe funksioneve të mandatuara në mbështetje të operacioneve ushtarake, duke përfshirë funksionet si të tilla, siguri dhe shpërndarja e ushqimit, ujit, karburantit, energjisë elektrike, ngrohjes, transportit, mallrave të specializuara dhe produkteve mjekësore/farmaceutike dhe pajisjeve mbrojtëse personale.

Qeveria do të vazhdojë të punojë drejt sigurimit të qëllimeve të tjera, siç janë renditur në kërkesat dhe udhëzimet e vijës bazë të rezistencës së NATO-s.

III.1.9 - GCP: Diplomaci parandaluese

Parimet mbi të cilat Maqedonia e Veriut e udhëheq politikën e saj të jashtme janë shprehje e politikës së brendshme të shtetit për ndërtimin dhe ruajtjen e demokracisë



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

multikulturore dhe gjithëpërfshirjes së përhershme të diversitetit në proceset demokratike, mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave të njeriut dhe të drejtave të komuniteteve të ndryshme etnike dhe grupeve të cënueshme. Një kulturë dialogu dhe kompromisi, dhe parandalimi i mosmarrëveshjeve, shkon paralelisht me angazhimin tonë për multilateralizëm aktiv dhe efektiv. Që nga pavarësia e saj, Maqedonia e Veriut ka dëshmuar se duke përdorur diplomacinë dhe dialogun, mirëkuptimin dhe tolerancën, si dhe përmes kompromisit, mund të zgjidhen edhe çështjet e tjera më të vështira dhe mund të hapen perspektiva të reja për miqësi dhe bashkëpunim.

Ruajtja e frymës së fqinjësisë së mirë dhe bashkëpunimi i zgjeruar rajonal mbetet një nga shtyllat e politikës së jashtme të Republikës. Përveç kësaj, si një faktor serioz rajonal në ndërtimin dhe ruajtjen e paqes dhe marrëdhënieve të mira fqinjësore dhe me përvojë të pasur në krijimin e modeleve për zgjidhjen e identitetit dhe konflikteve të tjera, Maqedonia e Veriut do të vazhdojë të kontribuojë në OKB dhe institucionet e tjera ndërkombëtare, në diplomacinë parandaluese dhe parandalimin e konflikteve, negociatat gjatë konflikteve dhe pajtimin pas konfliktit. Republika, pa dyshim, do të vazhdojë të forcojë pozicionet e saj dhe do të bëhet një faktor më aktiv për krijimin e paqes në qendrat e politikës ndërkombëtare.

III.1.10 - GCP: Përfshirja e të gjithë shoqërisë / Kultura e ndërgjegjësimit për siguri dhe qëndrueshmëri sociale

Një mundësues kryesor i sigurisë dhe rezistencës shoqërore është ndërgjegjësimi dhe gatishmëria e secilit për të marrë përgjegjësinë për sigurinë e tyre, si dhe për sigurinë e të tjerëve. Siguria e Republikës është e lidhur ngushtë me sigurinë e të gjithë qytetarëve të saj. Mjedisi aktual i sigurisë kërkon një kuptim dhe qasje gjithëpërfshirëse ndaj fushave dhe aspekteve të ndryshme të sigurisë. Siguria e brendshme është e pandashme nga siguria e jashtme. Siguria në hapësirën reale është e pandashme nga siguria në internet. Siguria e vendit tonë është e pandashme nga siguria e shoqërisë sonë dhe nga siguria e çdo individi.

Për këtë qëllim, Ministria e Arsimit dhe Shkencës do të rishikojë programin mësimor për të vendosur gjithashtu në qasje "të gjithë shoqërinë", si një përpjekje për të siguruar që të rinjtë të jenë të vetëdijshëm për kërcënimin me të cilin përballen ata dhe Republika dhe për të vendosur kushte për rolin e tyre në sigurimin e tyre, familjeve dhe



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

komuniteteve të tyre. Kjo nënkupton një program mësimor që do të forcojë njohuritë e të rinjve në fushën e arsimimit digjital dhe mediatik, por dhe aftësitë në situata krize dhe fatkeqësi natyrore. Nevojat për burime për të mbështetur këtë qëllim duhet të theksohen në planifikimin e menaxhimit të burimeve dhe kërkesën e tyre. Ministria e Arsimit dhe Shkencës do të iniciojë programe mësimore të veçanta të hartuara për stimulimin e burimeve njerëzore që mungojnë, por kanë rëndësi të veçantë për sigurinë nacionale, duke përfshirë programe që do të dekurajojnë krijimin e burimeve të bollshme njerëzore.

Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës do të ndërmarrë aktivitete sipas Strategjisë Nacionale për Sigurinë Kibernetike dhe do të nisë trajnimet dhe programet vjetore të provimeve për rritjen e higjienës kibernetike dhe shkrim-leximit digjital të nëpunësve dhe zyrtarëve shtetërorë dhe publikë në institucionet publike. Ministria, në koordinim me njësinë e krimit kibernetik të Ministrisë së Punëve të Brendshme dhe në bashkëpunim me institucionet e tjera, mediat dhe organizatat e shoqërisë civile, do të nisin me fushatat vjetore për ndërgjegjësim të shkrim-leximit digjital dhe higjienën kibernetike që synojnë grupet e synuara statistikisht më të larta për mashtrime digjitale dhe aktivitete të dëmshme kibernetike.

III.2 - NBI: Ruajtja e demokracisë, mbrojtja e të drejtave dhe lirive qytetare, zbatimi i sundimit të së drejtës në mënyrë të barabartë për të gjithë qytetarët

Ruajtja e demokracisë, mbrojtja e të drejtave dhe lirive të qytetarëve dhe mundësi i sundimit të së drejtës për të gjithë qytetarët janë rolet e institucioneve të Republikës. Ruajtja e të drejtave, lirive dhe barazisë sipas ligjit, siç është përcaktuar në Kushtetutën e Republikës, kontribuon ndjeshëm në sigurinë, stabilitetin dhe qëndrueshmërinë nacionale. Çdo minim krijon rreziqe të sigurisë nacionale, prandaj NSB-së do t'i duhet:

III.2.1 - GCP: Krijimi i Departamentit për Transparencë dhe Llogaridhënie sipas nevojave të Strategjisë së re për Transparencë dhe Përgjegjësi të Sekretarit të Përgjithshëm të Qeverisë

Republika do të vazhdojë të zbatojë politikatat që forcojnë normat demokratike, forcojnë institucionet dhe rrisin llogaridhënien në qeverisje. Fokusi duhet të vendoset në zhvillimin e një sektori drejtësie më efektiv, më të përgjegjshëm dhe transparent që do të reduktojë korrupsionin dhe mosndëshkimin dhe do të rivendosë besimin e qytetarëve në



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

këto institucione. Institucionet që zbatojnë ligjet dhe sistemet për transparencë dhe llogaridhënie janë të një rëndësie të madhe për të luftuar korrupsionin e përhapur dhe për të rivendosur besimin e qytetarëve. Nëse nuk ndërtohet një sektor i fortë gjyqësor dhe institucione që do të luftojnë korrupsionin, do të rritet cenueshmëria e Republikës dhe ndjeshmëria e saj ndaj ndikimeve të dëmshme dhe destabilitetit.

III.2.2 - GCP: Negociatat aderuese me BE - Kapitulli 23 drejtësia dhe të drejtat themelore

Reforma në drejtësi do të udhëhiqet nga një dokument i ri strategjik që duhet të forcojë pavarësinë dhe efikasitetin e gjyqësorit, të përmirësojë qasjen në cilësinë e drejtësisë, si dhe të rrisë profesionalizmin dhe përgjegjshmërinë e të gjithë aktorëve në këtë sektor. Ministria e Drejtësisë, në koordinim me Kabinetin e Zëvendëskryeministrit të ngarkuar për politikën e qeverisjes së mirë, do të krijojë një platformë ndër-institucionale (Këshilli Gjyqësor, Këshilli i Prokurorëve Publikë, grupet e reformës në drejtësi) për të siguruar avancimin e gjithanshëm të demokracisë në bazë të dy shtyllave (sundimi i së drejtës dhe qeverisja e mirë) në përputhje me Strategjinë e re të reformave në drejtësi dhe planin e veprimit.

Nëse nuk arrihen rezultate materiale, besimi në gjyqësor do të gërryhet më tej, si dhe besueshmëria dhe aftësia e tij për t'iu përgjigjur nevojave të njerëzve për drejtësi, gjë që do të ushqejë në mënyrë të pakthyeshme ndjenjën e tyre të pasigurisë dhe nevojën për t'u zhvendosur në një vend tjetër.

III.3 - NBI: Promovimi i stabilitetit dhe zhvillimit ekonomik, sigurimi i mirëqenies për të gjithë qytetarët

III.3.1 - GCP: Strategjia për stabilitetin ekonomik, zhvillimin dhe qëndrueshmërinë sociale

Strategjia Nacionale e Zhvillimit (SNZH) paraqet një vizion dhe udhërrëfyes për Republikën për zhvillimin ekonomik në fusha të ndryshme për 20 vitet e ardhshme. Megjithatë, ekonomia dhe zhvillimi janë çështje që ndikojnë drejtpërdrejt në sigurinë e Republikës dhe për ato diskutohen në mënyrë të vazhdueshme, për të plotësuar SNK-në



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

dhe për të theksuar urgjencën e përmbushjes së qëllimeve të politikës lidhur me sigurinë dhe detyrimeve të marra me NATO-n.

III.3.2 - GCP: Zhvillimi dhe sigurimi i sistemeve të qëndrueshme të furnizimit me energji

Ministria e Ekonomisë do të zhvillojë plane dhe burime për të siguruar qasje të pandërprerë në energji të sigurtë, veçanërisht në kohë krize, duke marrë parasysh ndikimin e mundshëm të ndërvarësisë, efektet kaskaduese dhe ndikimet e mundshme dytësore. Në rast ndërprerjeje, disponueshmëria e aftësive gjithëpërfshirëse, të qëndrueshme dhe të tepërta dhe planeve të besueshme të rikuperimit do të rezultojë në reduktim të ndërprerjeve dhe në ulje të kohës së rikuperimit të shërbimit. Për më tepër, Ministria e Ekonomisë, nëpërmjet Sektorit të energjisë, do të përcaktojë dhe vlerësojë rreziqet dhe mundësitë që ofrojnë teknologjitë ekzistuese dhe të reja dhe evoluimet në koncepte, për të siguruar që sistemet energjetike të mbeten rezistente në të ardhmen. Qëllimet e tjera renditen në Kërkesat dhe udhëzimet bazë të rezistencës së NATO-s. Burimet e nevojshme për të mbështetur këtë qëllim duhet të jenë pjesë e planifikimit të menaxhimit të burimeve dhe kërkesës së tyre.

III.3.3 - GCP: Zhvillimi dhe sigurimi i sistemeve të qëndrueshme për furnizim me ushqim dhe burime ujore

Ministri i Bujqësisë do të zhvillojë një sistem të besueshëm për mbikëqyrjen, zbulimin, testimin dhe raportimin e kontaminimit të burimeve ushqimore dhe ujore dhe infrastrukturës kryesore. Për më tepër, do të kryejë planifikim gjithëpërfshirës emergjence, ushtrime të rregullta dhe sigurim të burimeve alternative të furnizimit me ushqim dhe ujë, si dhe planifikim gjithëpërfshirës të vazhdimësisë për të identifikuar funksionet thelbësore dhe mënyrat e mundshme për t'i mirëmbajtur ato. Plani duhet të trajtojë disponueshmërinë e kufizuar të personelit të nevojshëm, ekspertizën, lëndët e para, sigurinë e kontratave të furnizimit dhe sipas nevojës bashkëpunimin ndërsektorial, si energjia dhe transporti, investimet e huaja të drejtpërdrejta/pronësia/kontrolli i infrastrukturës kritike, si dhe burime të tjera që nevojiten për të siguruar një furnizim të pandërprerë me ushqim dhe ujë. Qëllime të tjerë përshkruhen në Kërkesat dhe udhëzimet



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

bazë të rezistencës së NATO-s. Burimet e nevojshme për mbështetjen e këtij qëllim duhet të jenë pjesë e planifikimit të menaxhimit të burimeve dhe kërkesës së tyre.

III.3.4 - GCP: Zhvillimi dhe sigurimi i sistemeve rezistente për komunikimet civile

Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës do të zhvillojë plane dhe politika për të siguruar disponueshmëri dhe qasje të pandërprerë në shërbime të besueshme, të sigurta dhe gjithëpërfshirëse të komunikimit në kohë paqeje, krize, gjendje krize, emergjence dhe lufte, duke marrë parasysh rreziqet e mundshme (kibernetike, fizike, të kuadrove, hibride, të shkaktuara nga njeriu ose fatkeqësitë natyrore, pandemitë, epidemitë, ndryshimet klimatike, pasojat e pronësisë së huaj, kontrollin ose investimet e drejtpërdrejta), si dhe ato dobësi të mundshme që lidhen me teknologjitë ekzistuese dhe të reja, si 5G.

Në rast ndërprerjeje, Ministria do të sigurojë aftësi gjithëpërfshirëse, fleksibël dhe të qëndrueshme dhe shumë-rezistencë/rikuperim të teknologjive ekzistuese të informacionit dhe komunikimit (TIK) ose sistemeve të reja të komunikimit, si 5G dhe/ose sistemet hapësinore, duke përfshirë sistemet satelitore të navigimit global, që do të rezultojë me një reduktim të numrit të ndërprerjeve, përcaktim të kohës maksimale të pranueshme të ndërprerjes për sistemet kritike dhe uljen e kohës për kthimin e shërbimit. Të mundësojë: shërbime të tjera të rëndësishme të funksionojnë edhe në krizë; që autoritetet nacionale të kenë qasje prioritare ose roaming nacional në rrjetet e komunikimit civil për përdorim në situata krize (rregullime të rishikuara, prioritare operacionale të qasjes që përfshijnë aktorë përkatës publik/privat); shfrytëzimi i teknologjive ekzistuese dhe në zhvillim. Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës do të mundësojë përmbushjen e detyrimeve të Republikës si nënshkruese e Programit të rrjetit të Pastër dhe qëllimeve të tjera që janë të specifikuar në Kërkesat dhe udhëzimet bazë të rezistencës së NATO-s. Burimet e nevojshme për mbështetjen e këtij qëllimi duhet të jenë pjesë e planifikimit të menaxhimit të burimeve dhe kërkesës së tyre.

III.3.5 - GCP: Zhvillimi dhe sigurimi i një sistemi transporti civil rezistent



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

Ministria e Transportit dhe Lidhjeve do të zhvillojë politika dhe mekanizma për të siguruar që: infrastruktura e transportit civil të jetë e qëndrueshme, e shkathët, gjithëpërfshirëse dhe e aftë për të përballuar dhe rikuperuar me pak ndërprerje nga ndikimi i rreziqeve të ndryshme të mundshme (p.sh. fatkeqësitë natyrore ose aksidentet e shkaktuara nga faktori njerëzor, kërcënimet hibride, sulmet kibernetike, pandemia, ndryshimet klimatike); pasojat e pronësisë, kontrollit ose investimeve të drejtpërdrejta të huaja, si dhe ato dobësi të mundshme që lidhen me teknologjitë ekzistuese dhe të reja, si 5G dhe dobësitë e mundshme që lidhen me krizat e zgjatura. RTV zhvillon politika dhe nëse është e nevojshme: propozon legjislacion për identifikimin, testimin, prioritizimin, zgjidhjen e konflikteve; konfiskon mjetet e transportit civil/tregtar, infrastrukturën, shërbimet dhe rrugët e transportit për të mbështetur prioritetet nacionale gjatë një krize dhe për të siguruar rikuperimin e këtyre aftësive të transportit pas krizës; mundëson kalimin prioritar dhe të papenguar të forcave të NATO-s nëpër territorin e vendit. Qëllimet e tjera përshkruhen në Kërkesat dhe udhëzimet bazë të rezistencës së NATO-s. Burimet e nevojshme për të mbështetur këtë qëllim duhet të jenë pjesë e planifikimit të menaxhimit të burimeve dhe kërkesës së tyre.

III.3.6 - GCP: Zhvillimi dhe sigurimi i shqyrtimit të investimeve të huaja të drejtpërdrejta

Pronësia, kontrolli ose investimi i drejtpërdrejtë i huaj në infrastrukturën kritike, sistemin financiar dhe/ose zona të tjera përfaqëson një cenueshmëri, pasi vë në rrezik sigurinë dhe stabilitetin e Republikës. Ministria e Ekonomisë do të marrë drejtimin në përpjekjet e vazhdueshme për të mundësuar zhvillimin dhe zbatimin e politikave dhe legjislacionit të duhur për të parandaluar kompromentimin e zonave të ndjeshme, si dhe zbulimin dhe zgjidhjen e dobësive ekzistuese. Burimet e nevojshme për të mbështetur këtë qëllim duhet të jenë pjesë e planifikimit të menaxhimit të burimeve dhe kërkesës së tyre.

III.3.7 - GCP: Zhvillimi dhe sigurimi i kapitalit njerëzor për sigurinë nacionale

Siç u diskutua në vlerësimin e sigurisë, trendet demografike në Maqedoninë e Veriut janë sfiduese dhe krijojnë cenueshmëri në sigurinë nacionale. Strategjia e politikave



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

demografike 2015-2024 është duke u zbatuar dhe duhet të rishikohet për të përfshirë njësitë mësimore të nxjerra dhe risitë nga kombet e tjera që kalojnë nëpër sfida të ngjashme dhe të transferohen në politika të zbatueshme, për t'u përballur dhe për t'i dhënë fund këtij trendi negativ. Sigurimi i fushave kyçe që ofrojnë siguri dhe shërbime thelbësore, si dhe arritja e aspiratave të Maqedonisë së Veriut për të përmirësuar konkurrencën ekonomike dhe për të përshpejtuar integrimin në BE, varet kryesisht nga ndërtimi i një fuqie punëtore të shëndetshme, shumë të kualifikuar dhe zhvillimi i kapitalit njerëzor. Personeli kyç në nivele strategjike dhe operacionale nga të gjithë aktorët e sistemit të sigurisë nacionale duhet të trajnohet në përputhje me parimet e "Qasjes gjithëpërfshirëse". Institucionet arsimore (fusha e sigurisë - mbrojtjes) duhet të zhvillojnë dhe integrojnë kurse të përshtatshme për edukimin e personelit kryesor nga të gjitha palët e interesuara në sistem, që do të kontribuojnë në përmirësimin e procesit të planifikimit, organizimit dhe zbatimit të aktiviteteve në sistemin e sigurisë nacionale.

Ministria e Arsimit dhe Shkencës do të udhëheqë zhvillimin e politikave për formimin dhe stimulimin e mundësive arsimore për qytetarët e rinj, që plotësojnë boshllëqet e sigurisë nacionale dhe i stimulojnë ata të qëndrojnë në shërbim të popullit të Republikës.

Strategjia e reformës së administratës publike 2023-2030 duhet gjithashtu të trajtojë këtë boshllëk duke i dhënë përparësi punësimit dhe avancimit bazuar në merita dhe tërheqjen e qytetarëve të rinj që të bashkohen dhe të ndjekin karrierën në fusha kritike për stabilitetin dhe sigurinë e vendit. Burimet e nevojshme për të mbështetur këtë qëllim duhet të jenë pjesë e planifikimit për menaxhim me burimet dhe kërkesës së tyre.

III.4 - NBI: Promovimi i kohezionit të shoqërisë multikulturore, multietnike përmes ruajtjes së identitetit nacional, trashëgimisë dhe kulturës, duke promovuar vlerat e përbashkëta demokratike të Republikës

III.4.1 - GCP: Një shoqëri për të gjithë

Për të theksuar me saktësi identitetin e qytetarëve në përkatësinë e tyre në Republikë dhe për të tejkalluar tensionet dhe konfliktet ndëretnike, Ministria e Kulturës, duke filluar nga viti 2024, do të përditësojë dhe operacionalizojë programin "Një shoqëri për të gjithë" për të marrë parasysh aspektet multietnike, multifetare dhe multikulturore të shoqërisë sonë, duke promovuar trashëgiminë e diversitetit dhe kulturës së etnive të ndryshme, por edhe të komuniteteve të tjera të marginalizuara në përputhje me vlerat demokratike



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

të popullatës në Republikë. Burimet e nevojshme për të mbështetur këtë qëllim duhet të jenë pjesë e planifikimit të menaxhimit me burimet dhe kërkesës së tyre.

III.4.2 - GCP: Kundërshtimi i dezinformimit dhe zhvillimi i shkrim-leximit mediatik

Edhe pse përpjekjet për të luftuar dezinformimin janë kyçe për qasjen tonë kundër luftës hibride, rritja e ndërgjegjësimit të qytetarëve për të kuptuar dezinformatat dhe peizazhin mediatik me të cilin përballen, do të ndihmojë në zvogëlimin e ndikimit të keqinformimit tek më të cenuarit dhe do të mbrojë proceset demokratike ku nevojitet përfshirja e qytetarëve.

Duhet të krijohet një trup koordinues i pushtetit qendror, i përbërë nga komunikues nga: Zyra e Kryetarit të Qeverisë, Ministria e Mbrojtjes, Zëvendëskryeministri përgjegjës për çështjet ekonomike, Ministria e Punëve të Jashtme, Ministria e Punëve të Brendshme, Ministria e Arsimit dhe Shkencës, Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës, Ministria e Shëndetësisë dhe Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor. Ky organ duhet të koordinojë aktivitetet e institucioneve për luftimin e dezinformatave dhe të fillojë një strategji nacionale për trajtimin me manipulimet e informacioneve të huaja dhe ndikimin dhe dezinformimet si një segment i madh i tij.

Ky organ duhet të zhvillojë: një partneritet efektiv me organet e tjera (si Këshilli për etikën në media, Sindikata e punëtorëve të medias, etj.) dhe sektori civil në drejtim të përcaktimit të përbashkët të problemit me dezinformatat dhe mënyrat në të cilin secili aktor duhet të veprojë në departamentin e tij; ndihma dhe mundësia e vetërregullimit të mediave; promovimi i shkrim-leximit mediatik; promovimi i parimeve të informimit të lirë, informimi objektiv përmes respektimit të standardeve dhe kodeve etike gazetareske dhe forcimit të gazetarisë profesionale. Nuk është e mundur të luftohet efektivisht me dezinformatat pa pjesëmarrjen aktive të të gjitha palëve të interesuara në media.

Ministria e Arsimit do të zhvillojë më tej një program të posaçëm për shkrim-leximin mediatik për të siguruar që të diplomuarit tanë të kenë njohuri për median dhe të kenë skepticizmin e nevojshëm ndaj atyre që krijojnë dhe përhapin mesazhe të dëmshme dhe përçarëse. Burimet e nevojshme për të mbështetur këtë qëllim duhet të jenë pjesë e planifikimit të menaxhimit të burimeve dhe kërkesës së tyre.



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

III.4.3 - GCP: Qasje sistematike në forcimin e qëndrueshmërisë së shoqërisë

Në përputhje me angazhimet e NATO-s për të rritur qëndrueshmërinë, Ligji për infrastrukturë kritike dhe detyrime nga neni 3 i Kartës Veriatlantike, çdo ministri ka detyrim të identifikojë shërbimet thelbësore që ofron dhe të sigurojë funksionimin e tyre të vazhdueshëm. Ministritë do të hartojnë një plan dhe do të bëjnë përgatitjet e nevojshme për të kundërshtuar, reaguar dhe rikuperuar shpejt nga goditjet dhe ndërprerjet që prekin këto shërbime për të garantuar vazhdimësinë e aktiviteteve të Republikës. Këto përgatitje do të përfshijnë, por nuk do të kufizohen në përmbushjen e kërkesave bazë të rezistencës së NATO-s.

III.5 - NBI: Ruajtja e orientimit të qëndrueshëm euroatlantik, nëpërmjet angazhimit për anëtarësimin në NATO dhe kujdesit për sigurinë në zonën transatlantike dhe përshpejtimit të anëtarësimit në BE

III.5.1 - GCP: Ruajtja e orientimit të qëndrueshëm evropian dhe euroatlantik

Republika e udhëhequr nga Ministria e Punëve të Jashtme do të zbatojë politika për ruajtjen e orientimit të qëndrueshëm evropian dhe euroatlantik dhe për avancimin e integritetit evropian dhe euroatlantik të Republikës. Bashkëpunimi dhe koordinimi i ngushtë me partnerët tanë strategjikë, aleatët e NATO-s dhe BE-së, është një nga instrumentet kryesore për ruajtjen e sigurisë dhe stabilitetit tonë.

Maqedonia e Veriut do të vazhdojë të marrë pjesë aktive në Politikën e përbashkët të jashtme dhe të sigurisë të BE-së / Politikën e përbashkët të sigurisë dhe mbrojtjes dhe do të forcojë partneritetin me BE-në në nivel ndërkombëtar, me qëllim ruajtjen e një orientimi të qëndrueshëm evropian dhe euroatlantik dhe promovimin e paqes, stabilitetit dhe rendit ndërkombëtar të bazuar në rregulla.

GCP: Angazhimi për anëtarësimin në NATO dhe kujdesi për sigurinë në zonën transatlantike



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

Republika do të kontribuojë në mënyrë aktive në ndërtimin e politikave, qëndrimeve dhe planeve të përbashkëta të aleancës së NATO-s, do t'i respektojë ato në mënyrë të vazhdueshme dhe do të zbatojë në mënyrë të vazhdueshme detyrimet e parashikuara që rrjedhin nga anëtarësimi në NATO. Republika do të vëzhgojë me vigjilencë të gjitha kërcënimet dhe sfidat që mund të prishin sigurinë në zonën transatlantike dhe do të reagojë menjëherë në sinkronizim dhe koordinim me aleatët dhe NATO-n.

Në përputhje me detyrimet që rrjedhin nga anëtarësimi në NATO dhe në përputhje me mundësitë dhe kapacitetet e saj, Republika do të kontribuojë në planet, masat dhe mekanizmat e NATO-s për parandalimin dhe mbrojtjen kolektive të NATO-s përmes qasjes 360 gradë. Kontributi në praninë ushtarake të vendosur në Letoni, si dhe pjesëmarrja në praninë e përforcuar ushtarake në Rumani dhe Bullgari, janë dëshmi praktike e përkushtimit dhe solidaritetit të Republikës për ruajtjen e sigurisë në zonën transatlantike. E udhëhequr nga Ministria e Mbrojtjes dhe institucionet e tjera kompetente, Republika do të vazhdojë të marrë pjesë aktive në misionet ushtarake të NATO-s, në Strukturën e komandës dhe në strukturën e re të forcave të NATO-s dhe do të marrë pjesë aktive në të gjitha stërvitjet përkatëse të Aleancës.

III.5.2 - GCP: Përshpejtimi i procesit të aderimit në BE

Ministria e Punëve të Jashtme, së bashku me Sekretariatën për Çështje Evropiane, do të luajnë një rol aktiv në procesin e aderimit të Maqedonisë së Veriut në BE. Përpjekjet do të përqendrohen në përgatitjet e nevojshme për Konferencën Ndërqeveritare me BE-në dhe thellimin e komunikimit diplomatik me shtetet anëtare dhe institucionet e BE-së në të gjitha fazat e negociatave të anëtarësimit. Republika do të vazhdojë të avokojë për integrim të përshpejtuar në BE, duke shqyrtuar të gjitha mundësitë për pjesëmarrje fleksibël në politikat e përbashkëta të BE-së.

III.5.3 - GCP: Kontributi në forcimin e sigurisë dhe stabilitetit rajonal në Evropë

Republika do të jetë një kontribues dhe lehtësues i rëndësishëm i stabilitetit rajonal, sepse do të luajë një rol instrumental në përpjekjet diplomatike, zgjidhjen e konflikteve dhe nismat e bashkëpunimit të sigurisë, me qëllim të ruajtjes dhe përmirësimit të paqes



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

dhe stabilitetit në rajon. Kontributi në KFOR, misioni i NATO-s në Kosovë dhe kontributi në EUFOR ALTEA, misioni i BE-së në BeH janë dëshmi praktike e përkushtimit tonë për ruajtjen e sigurisë dhe stabilitetit në fqinjësinë tonë dhe më gjerë në rajon.

III.6 - NBI: Ruajtja dhe mbrojtja e rendit ndërkombëtar të bazuar në rregulla në unitet me NATO-n dhe aleatët, Bashkimin Evropian dhe partnerët

III.6.1 - GCP: Mbështetja e rendit ndërkombëtar të bazuar në rregulla

E udhëhequr nga Ministria e Punëve të Jashtme, e mbështetur nga Ministria e Mbrojtjes dhe institucionet e tjera kompetente, Republika do të zbatojë politika që do të kontribuojnë në stabilitetin dhe legjitimitetin e rendit ndërkombëtar të bazuar në rregulla, që është thelbësor për sigurinë tonë.

Republika do të luajë një rol aktiv në ruajtjen dhe mbrojtjen e rendit ndërkombëtar të bazuar në rregulla në unitet me NATO-n dhe aleatët, Bashkimin Evropian dhe partnerët me të njëjtin mendim.

Miratimi i një qëndrimi si faktor i besueshëm i sigurisë në sistemin e sigurisë kolektive, në përputhje me Kartën e OKB-së, Kartën e OSBE-së dhe në përputhje me drejtimit dhe detyrat strategjike të NATO-s, politikën e përbashkët të jashtme dhe të sigurisë të BE-së, Ministria e Punëve të Jashtme dhe e Mbrojtjes do të sigurojnë që Republika të tregojë gatishmërinë dhe aftësinë për të kontribuar në ruajtjen dhe mbrojtjen e rendit ndërkombëtar të bazuar mbi rregullat.

III.6.2 - GCP: Përfshirja në diplomacinë publike

Në vitin 2024, Ministria e Punëve të Jashtme do të vazhdojë me aktivitetet e diplomacisë publike, për të theksuar rëndësinë e ruajtjes dhe mbrojtjes së rendit ndërkombëtar të bazuar në rregulla, rëndësinë e anëtarësimit në NATO, procesin e anëtarësimit në BE dhe planin e rritjes së BE-së për Ballkanin Perëndimor.

Gjatë angazhimit të tij me diplomacinë publike, ai do të shfrytëzojë rastin për të shpjeguar rëndësinë e partneritetit strategjik me vende të caktuara, veçanërisht me Shtetet e Bashkuara. Ministria e Punëve të Jashtme do të shfrytëzojë çdo mundësi për të



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

marrë pjesë në tubime, ngjarje dhe konferenca multilaterale për të rritur ndërgjegjësimin për rëndësinë e ruajtjes dhe mbrojtjes së rendit ndërkombëtar bazuar në rregullat, vlerat dhe parimet e mbështetura nga OKB, OSBE, NATO dhe BE dhe do të punojë me partnerët strategjikë për të zbatuar angazhimet e saj.

III.6.3 - GCP: Përfshirja në misione humanitare dhe mbështetja gjatë krizave natyrore

Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut do të kërkojë opsione të qëndrueshme për pjesëmarrje proaktive në përpjekjet globale për të ruajtur paqen dhe ndihmën humanitare, duke theksuar kështu përkushtimin tonë për stabilitetin global dhe mirëqenien e komuniteteve të prekura nga konfliktet dhe fatkeqësitë natyrore.

Zbatimi i suksesshëm i këtyre politikave dhe synimeve do të çojë në një rol të dukshëm dhe dinamik në skenën ndërkombëtare, i karakterizuar nga një kontribut i rëndësishëm në përpjekjet e sigurisë kolektive në kuadër të bashkëpunimit. Kjo do të plotësohet më tej nga një prani e fortë në misionet humanitare dhe të bashkëpunimit, me ç rast do të theksohet përkushtimi ynë për stabilitetin global dhe mirëqenien e popullsisë së prekur.

Për më tepër, përmes angazhimit proaktiv në çështjet rajonale, ne do të promovojmë dhe ruajmë në mënyrë efektive stabilitetin, duke nxitur kështu një mjedis që nxit paqen, zhvillimin dhe bashkëpunimin e sigurisë. Së bashku, këto përpjekje do të na përcaktojnë si një partner të përgjegjshëm në formimin e një komuniteti ndërkombëtar më të sigurt dhe më të qëndrueshëm.

IV. Menaxhimi me Sigurinë Nacionale

Për të zbatuar Strategjinë e Sigurisë Nacionale, për të përmbushur detyrimet tona si anëtare e aleancës së NATO-s, për t'iu përgjigjur shpejt kërcënimeve ndaj qytetarëve tanë, ndaj infrastrukturës sonë kritike dhe ndaj interesave tona të përhershme të sigurisë, Qeveria do të emërojë një ekip ekspertësh, nën autoritetin e kryeministrit, i cili do të ndër marrë dhe do të përpilojë një plan për përmirësimin e mëtejshëm të funksionimit të sistemit aktual të menaxhimit të sigurisë nacionale.

Ky plan do të përmbajë sqarime në pjesën e autoriteteve dhe niveleve vendimmarrëse të institucioneve dhe do të përpiqet të integrojë më mirë të gjithë aktorët e sigurisë nacionale në mbështetje të vendimmarrjes rutinë dhe të krizës. Riorganizimi do të synojë të harmonizojë rolet dhe përgjegjësitë; të krijohen mekanizma të autorizuar për



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

koordinim ndërmjet ministrive; të normalizojë organet vendimmarrëse dhe të vendosë përgjegjësinë për realizimin e rezultateve të politikës së sigurisë nacionale. Aty ku ligji aktual kufizon reformat e nevojshme, ekipi i ekspertëve do të rekomandojë ndryshime legislative ose zgjidhje në përputhje me praktikat më të mira të anëtarëve të NATO-s. Pasi të riorganizohet, ky proces do të përfshijë të gjithë Qeverinë, pra të gjitha ministrinë që do të krijojnë plane në departamentin e tyre, për të identifikuar sfidat dhe çështjet që lidhen me ndryshimet në politika (ose mungesën e politikave), për të formuluar dhe vlerësuar opsionet dhe zgjidhjet, për të ngritur rekomandime në nivelin e duhur për vendimmarrje, të marrë vendime në përputhje me autoritetet e miratuara dhe të mbikëqyrë përgjegjësinë dhe zbatimin e vendimeve të Qeverisë.



Qeveria e Republika e Maqedonisë së Veriut

Indeksi i shkurtesave:

NATO - Organizata e Traktatit Veriatlantik

BE - Bashkimi Evropian

OSBE - Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë

OKB - Organizata e Kombeve të Bashkuara

SHBA - Shtetet e Bashkuara të Amerikës

BiH - Bosnja dhe Hercegovina

FR - Federata Ruse

RPK - Republika Popullore e Kinës

SNS - Strategjia Nacionale e Sigurisë

QKP - Qëllimet kryesore të politikës

ISN - Interesat e sigurisë nacionale

ASHM – Armë për shkatërrim në masë

MKBRB materiale - Materialet kimike, biologjike, radioaktive dhe bërthamore

PBB - Prodhimi i Brendshëm Bruto

SNZH - Strategjia Nacionale e Zhvillimit

TIK - teknologjitë e informacionit dhe komunikimit